

شیوه تجزیه کلمات:

یک: تجزیه فعل

بناء فعل: ثلاثی یا رباعی - مجرد یا مزید؟

ضَرَبَ : ثلاثی مجرد

اضْطَرَبَ : ثلاثی مزید

دَخَرَجَ : رباعی مجرد

تَدَخَرَجَ : رباعی مزید

نوع فعل:

ماضی

مضارع

امر

مبدأ اشتقاق فعل:

مصدر است یا غیر مصدر

ضَرَبَ : از مصدر الضرب مشتق شده

اضْطَرَبَ : از مصدر اضطراب

دَخَرَجَ : از مصدر دخرجه

تَدَخَرَجَ : تدخرج

غیر مصدر: اسم جامد یا مرکب اضافی یا جمله

أَصْبَحَ : از کلمه صبح که اسم جامد است.

حَمْدَلٌ یعنی: قال الحمدلله (یعنی کسی الحمدلله گفت)

رجوع کنید به صفحه ۱۹۰ صرف ساده ویرایش جدید

فعل یا متصرف است یا غیر متصرف (جامد)

فعل متصرف : فعلی است که ماضی ، مضارع ، امر و مشتقات فعل را به همراه صیغه های مربوطه داراست بر خلاف

فعل متصرف که همه این امور را دارا نیست. ضَرَبَ يَضْرِبُ إِضْرِبُ ضارب

فعل غیر متصرف :

دائماً ماضی:

أفعال مدح و ذم (نعم ، بئس ، ساء ، حبذا)

دو فعل تعجب (ما أَفَعَلَهُ، أَفَعِلُ بِهِ)

افعال استثناء (خلاء، عدا، حاشا)

اخوان کاد (کرب، عسی، حرّی، إِخْلُوقُ، اَنْشَأُ، اَخَذَ)

افعالی دیگر مانند : (ما دام ، لیس ، کثر ما ، قلما ، شد ما ، طالما، سَقَطَ فی یَدِهِ ، هدّ ...)

دائماً مضارع: أَتَقُولُ؟ به معنای أَتَظُنُّ؟ و

دائماً امر: هَبْ، تَعَلَّمْ، هَاتِ، تَعَالَ ...

فعل بدون ماضی: يَذُرُّ

فعل بدون امر: زال یزال، برح یرح و....

رجوع کنید به صفحه ۱۹۱ صرف ساده ویرایش جدید

فعل معلوم یا مجهول؟

مثال:

ضَرَبَ : ضُرِبَ

يَضْرِبُ : يُضْرَبُ

إِضْطَرَبَ : إِضْطَرَّبَ

يُضْطَرِبُ : يُضْطَرَّبُ

دَحْرَجَ : دُحِرَجَ

يَدْحِرُجُ : يُدْحِرَجُ

تَدْحِرُجُ : تُدْحِرَجُ

يَتَدْحِرُجُ : يُتَدْحِرَجُ

قال : قيل

يقول : يُقال

فعل لازم یا متعدی؟

متعدی بنفسه یا متعدی بغيره؟

ضرب زید بکرا - ذهب زید بیکر

تعداد مفاعیل:

یک مفعول: ضَرَبَ زید بکراً

سه مفعول: اعلم خالدا زيدا قائما

دو مفعول: به قسم تقسيم مي شوند.

علم زيد بکرا قائما (افعال قلوب)،

جعلت زيدا ضاحكاً (افعال تصيير) ،

اعطيت زيدا درهما (افعال باب اعطى)

حروف اصلى فعل کدام است؟

فعل سالم يا غير سالم؟ صحيح يا معتل؟ (کدام قسم از معتلات: مثال اجوف ناقص لفيف)

هر کدام از صحيح و معتل، مهموز است يا مضاعف؟

*مهموز الفاء مهموز العين مهموز اللام

*مضاعف؟

وزن کنونی فعل

وزن سابق فعل در صورت ادغام يا تخفيف يا اعلال: